

104/63 Münafikun Suresi

1. Müslüman olduklarına yemin ederek sapkınlıklarını gizlemeye ve insanları saptırmaya çalıştılar. Gizli konuşmalarını deşifre eden Zeyd bin Erkam vb. Müslümanları yalan çıkarmak için de yemin ettiler. 4. ayette de işaret edildiği gibi hainliklerinin sezilmesi endişesiyle her şeye yemin ettiler ve Hz. Peygamber'e daha abartılı övgülerle hitap ettiler. Huzeyfe bin el-Yeman'a münafıklar sorulduğunda o şöyle dedi: *"Onlar, İslam'la vasıflanırlar, fakat onunla amel etmezler. Bugün onlar, Allah Rasulü'nün dönemindeki münafıklardan daha şerlidirler. Çünkü onlar nifaklarını gizliyorlardı, bunlar açıktan yapıyorlar."* (Buharî, Tefsir 63/313-317; Maverdî, en-Nüket).

2. İmandan sonra inat ve önyargıya dayalı inkâr, tekrar inanmaya engel bir kilitlenme olduğu için kalbin mühürlenmesiyle sonuçlanmaktadır.

3. "Huşub" kelimesi, içi çürük ağaç anlamına gelen "haşbâ" kelimesinin çoğulu olduğu gibi paslı kılıç anlamına gelen "haşîb" kelimesinin de çoğuludur. Üstelik "müsennede" kelimesi dayanmak anlamına geldiği gibi Yemen kumaşından elbise giymek anlamına da gelmektedir. Ayrıca, bir sonraki cümlede geçen "sayha" kelimesi, bağırarak ve ağacın yarılırken çıkardığı çatırtı anlamına gelmektedir (Zemahşerî, Keşşaf, Sarı, El-Mevarid). "Huşubün müsennede" deyimini her an devrilmeye müsait kütük anlamında da güzel kılıf geçirilmiş paslı kılıç şeklinde de çevirmek mümkündür. Bu benzetmeye konu olanlar, kıyafetleriyle ve riyakâr konuşmalarıyla insanların gözünde olgun, ağırbaşlı görünmeye çalışan münafıkların elebaşlarıdır.

4. Münafıkların iki yüzlülükleri ortaya çıkıp da Hz. Peygamber'den özür dilemeleri ve Hz. Peygamber'in onlar için istiğfar etmesini istemeleri teklif edildiğinde kalplerindeki nifak buna engel olurdu. Kibirlenerek yüz çevirirlerdi. Bu ayet münafıklara dua etme serbestisinden değil, dua etmenin sonucu değiştirmeyeceğinden ve Allah'ın onları affetmeyeceğinden bahsetmektedir (9/Tevbe 84).

5. Bu ayetler, Mustalıkoğulları seferi dönüşünde Müreysi kuyusu başında İslam ordusundaki iki kişinin kavgasını Ensar ve Muhacirleri birbirine düşürmek için kullanan ve Muhacir Müslümanlara hakaret eden Abdullah bin Ubey ve yandaşlarının konuşmalarına atıfta bulunmaktadır. "Mekke'den göç ederek gelenlere yardım etmeyin ki dağılıp gitsinler!" diyen ve Medine'ye dönünce Muhacirleri kovmaları gerektiğini söyleyen bu münafık söylediklerini inkâr etmiş ve olayı Hz. Peygamber'e (s) haber veren Müslümanı yalancı konumuna düşürmüştür. Allah da bu ayetlerle o Müslümanı aklamış ve münafığı rezil etmiştir. Aynı münafık gelip af dilemeyi kabul etmemiş; Allah da onun af dilese bile affedilmeyeceğini haber vermiştir (Buharî, Tefsir 63/318-320; Mevdudî, Tefhim; Azimli, age. s. 338-340).

6. Münafıkların ekonomik imkânlarını Müslümanlardan esirgemelerinden bahsedildikten sonra müminlerin Allah yolunda infak etmelerinin istenmesi son derece anlamlıdır. Kâfir ve münafıklara karşı Allah'ın dinine destek verilmesi gerekirken destek vermemek, safını belirleyememektir. Böyle bir tavır, dünya malını Allah'ın dinine tercih etmek anlamına da gelir. Böyle yapanlar, malı dünyada bırakıp Allah'ın huzuruna eli boş gittiğinde dünyaya dönüp de infak etmek isterler ama bu boşuna bir beklentidir.